

slaget, og ogsaa fordi de mente, at Sognemenigheden i Vaalse ved det sidste Menighedsraadsvalg har givet Tilslutning til en Ordning i den Retning, som dette Lovforslag angiver. Jeg kunde derfor egentlig nøjes med blot at anbefale det foreliggende Lovforslag til Vedtagelse her i Tinget, men Ministeren kom ved sin Forelæggelsestale i Gaar med nogle Bemærkninger og med en Polemik, som jeg som Venstres Ordfører ikke helt kan tie stille til. Det er imidlertid paa Tide, at der kommer Ro om Vaalesagen, bl. a. ogsaa fordi den Mangel paa Kløgt, hvormed den blev rejst den 3. December 1910 af Pastor Arboe Rasmussen ved hans Foredrag i Studenterforeningen, har fulgt den paa alle dens mange Stadier for næsten alle de Mænds Vedkommende, som paa Embeds Vegne har haft med den at gøre. Der sættes nu et Punktum for denne Sag, der staar i Forbindelse med meget store, vidtrækkende Spørgsmaal om Forholdet mellem Stat og Kirke, mellem ny og gammel Teologi, mellem Kultur og Kristendom, og disse Spørgsmaal søges nu løst fra det person- og stedbundne, som hidtil har været knyttet til dem.

Ministeren gjorde sig i Gaar en Del Umage for at vise, at dette Lovforslag var et andet end det Forslag, Venstre i Fjor stillede, og for at faa det bevist sagde han, at Venstre for Tid og Evighed vilde give Vaalse Sognemenighed en Særstilling ved sit Forslag. Det forbavser mig noget at høre denne Udtalelse. Den kan i alt Fald kun hentyde til den Titel, Venstres Forslag havde, hvor der ikke som i det foreliggende Lovforslag stod, at det var en midlertidig Ordning, men blot stod: Forslag om Vaalse Sognemenigheds Stilling i Folkekirken; thi baade her i Tinget og i Landstinget og i Betænkningen udtalte Venstres Ordførere og Venstres Medlemmer af Udvalget meget klart, at Ordningen var kun midlertidig. Venstre vilde netop ikke gaa med til en principiel Ordning af Forholdet, før den nye Rigsdag, valgt efter den nye Grundlovs Bestemmelser, kunde tage Stilling til Spørgsmaalet. Indtil da vilde Venstre gaa med til denne foreløbige Ordning, og Ordføreren her i Tinget sagde, at hvis et Menighedsmøde i Vaalse senere hen skulde ønske at komme ind under de almindelige folkekirkelige Forhold, vilde Udtalelsen af et saadant Ønske overfor Ministeren naturligvis have til Følge, at Menigheden kom i det gamle Forhold igen. Det var derfor ejendommeligt at høre disse Udtalelser om Tiden og

Evigheden, medmindre da den højtærede Kirkeminister mener, at den nuværende politiske Tilstand mellem to Grundlove vil vare i Tid og Evighed.

Den højtærede Minister sagde endvidere, at Venstre ved sit Forslag vilde paatvinge Vaalse Sognemenighed en Særstilling. Det var ikke Tilfældet. Venstre lagde netop hele Tyngdepunktet over i Sognemenigheden selv, i Menighedsrådet. Det nye i det foreliggende Lovforslag er, at ikke alene Stedet, Vaalse, nævnes, men ogsaa Personerne, og at Varigheden af den Tilstand, der foreslaas, ikke som efter Venstres Forslag afhænger af Sognemenigheden i Vaalse, men af, hvor længe Biskop Wegener beklæder sit nuværende Embede. Den højtærede Minister udtalte, at saa snart Biskop Wegener er borte, vender de almindelige folkekirkelige Forhold tilbage, medmindre Vaalse ønsker denne Særstilling bibeholdt. Ja, det vil naturligvis ogsaa komme an paa, hvem der bliver Biskop Wegeners Efterfølger som Biskop over Lolland-Falsters Stift. Hvis den da siddende Regering udnævner en Biskop af den Støbning, som den højtærede Kirkeminister nu ønsker, en Biskop, der kun skal være Ekspeditionssekretær, er det muligt, at dette Forhold ikke vil komme til at afhænge af Biskoppen. Men man har set mange Gange, at de, der var lydige Ekspeditionssekretærer, saa snart de blev iklædt Bispeskrud, blev ulydige Statsembedsmænd. Det har Kirkehistorien, som den højtærede Minister ved god Besked om, mangfoldige Eksempler paa. Og disse Mænd plejer at staa i Historien som nogle af dem, der rager op over det almindelige. Det er, som om Bispestillingen i Kraft af hele den historiske Tradition har noget ved sig, som man ikke kan frigøre sig for, som gør en almindelig Ekspeditionssekretær til — ja, til netop en Biskop. Der er til selve Navnet knyttet en Patina, som man ikke kan stryge af, heller ikke ved et Lovforslag. Hvis vi vil ind paa, at man i Stedet for Biskopper skal have Ekspeditionssekretærer, kan man naturligvis faa en Lovgivning paa dette Omraade og kalde disse Sekretærer Superintendentter eller tilsynsførende, men saa længe vi bevarer det gamle Bispenavn, er der altid Fare for, at de, der var lydige Ekspeditionssekretærer, naar de bliver Biskopper, sætter sig op imod Statsmyndigheden og bliver ulydige Statsembedsmænd, saaledes som den højtærede Kirkeminister i Gaar skildrede den nuværende Biskop over Lolland-Falsters Stift.